

1987. augusztus 1. - **A Rottenbiller utcai épület megfejthetetlen eredetű, ablaktalan, kétszintű szuterénjében meglehetősen bizarr látvány tárul elém.**

Elképesztő zsúfoltságban hangszerek tokban vagy csupaszon, legalább három zongora, a „mélyben” pedig négy ütőhangszeres zenész: Bojtos Károly, Rácz Zoltán, Sárkány Zsolt és Váczi Zoltán. Folyik a próba.

A zeneakadémiai fellépésünkre készülünk – mondja Rácz Zoltán, az ütőhangszeres zenekar vezetője. – 1984. májusában szerepeltünk ott először, s minden évben újra hívnak bennünket. Együttesünket azóta „jegyzik”. 1984 nyarán ösztöndíjat kaptunk Darmstadtba, a következő évben elnyertük a rotterdami Gaudeamus nemzetközi verseny I. díját. Szerepeltünk már a frankfurti és a stuttgarti rádióban is. Ez év elején KISZ-díjat kaptunk.

Amadinda – ez együttesük neve. Honnan ez a jól hangzó név?

– Az egyik legkedvesebb hangszerünket választottuk névadónkul. Az amadinda egy xilofon-szerű ugandai fa hangszer. Ilyen hangzás eddig nem volt a hazai koncertéletben. De a név csak másodlagos. Az a fontos, hogy a zenekar jó legyen – mondja Rácz Zoltán.

Az amadindások – kelet-európai szokás szerint – minden ütőhangszeren játszanak. Itthon gyakorlatilag nincs „konkurenciájuk”, egyedül ők főhivatásúak. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola elvégzése után önállósultak, és az MTA Soros-alapítvány is támogatja őket.

Elsősorban kortárs zenét játszunk, 1930-tól kezdődően – folytatja a zenekarvezető. – Az eredetileg is erre komponált ütőhangszeres irodalomból válogatunk, de játszunk Ravelt, Debussyt és reneszánsz átiratokat is. Gyűjtünk és előadunk afrikai népzeneiket is.

– Tán csak nem Afrikában gyűjtötték?

– Nem, bár még nem tettünk le arról, hogy kijussunk Ghánába. Az ottani egyetemnek nagyon gazdag zenei gyűjteménye van.

– Magyar szerzők műveit is megszólaltatják?

– Igen, elég sokan írtak kifejezetten nekünk, például Láng István, Mártha István, Sugár Miklós és Hollós Máté. De rajtuk kívül mások szerzeményeit is előadjuk.

Másnap délelőtt a Zeneakadémia nagytermébe megyek. Itt próbálják Mártha István Babaházi történetét. Középen a szerző (kar)mester-kedik. Technikusok, roadok serénykednek, az együttes tagjai saját kezűleg rendezik át a színpadot egy-egy műsorszám előtt. Hangszereiket is saját maguk készítik, nemegyszer a hagyományos afrikai ütőöket és az egészen profán hangzású eszközöket is. Felhasználnak különböző kimustrált autóalkatrészeket, például öntöttvas fékdobokat, ezekből egy sorozatot a koncerten be is mutatnak.

A hangverseny közönsége főleg fiatalokból verbuválódott, a legtöbben ingben, pulóverben, farmerben érkeznek. Ez a korosztály a magáénak vallja az Amadindát. Persze vannak „komoly” felnőttek, no meg gyerekek is. Ők sem unatkoznak majd, hiszen a koncert látványként sem lesz egyhangú. (Tényleg, hol a televízió?) A négy fiú, szmoking nélkül, amúgy ingujjban dolgozik.

Már úszunk a reneszánsz boldogságzenében. Kollektív regresszió az emberiség egyik legboldogabb korszakába. Ezzel a zenével megnyerték a „konzervatív” hangzás kedvelőit is. Aztán térdre ereszkednek. Itt ez sem mindennapi látvány. A vastag szivacslapokra fektetett gongokon pattognak az ütők. A fékdobokat Rácz Zoltán búvóli.

A mexikói Carlos Chávez Toccatáját nagy dobtrappolás vezeti be. Zaklatott érzelmek, indulatok szakadnak le a bőrökről. Egyiküknek ütője eltörik, de abbahagyni nem lehet. Aztán lassan elfogynak a hangok, mint a levegő a hegycsúcson.

A közönség félreérti a technikai szünetet, kászálódik kifelé, Rácz Zoli int, tessék csak maradni,

jön a folytatás. A nézőtér zajong, nehezen enged a Toccata feszültsége. A vibrafonosok kezében két-két ütő és máris felhangzik a Ravel-mű csodálatosan vigasztaló dallama. (Pa-vane – tánc – egy infánsnő halálára.) A sötétbarna xilomarimbák a kedvenceim. Zengő, meleg hangjuk mintha nem is földi jelenség volna. A xilofonok fémlapjairól visszatükröződő fények ugrálva játszadoznak a terem falain. Multimédia. Megérdemelt vastaps.

Amíg a közönség a büfében majszol, a főszereplők átalakítják a színpadot a Babaházi történethez.

A tekerős gyerekjátékokkal nagy komolyan bevonuló zenészek mosolyt fakasztanak, sokan már-már tapsra emelik kezüket. Aztán vége az idillnek. Ijesztő dobpergőtűzbe kerülünk, s a gongok még komorabbá teszik a hangulatot. Már nem is olyan játékos ez a babaház. Sőt, egyenesen félelmetes. A marimbák kissé oldanak ijedtségünkön, de monoton repetíciójuk fenntartja feszültségünket. Csak a – Mártha István által „kezelt” – szintetizátor jár a háttérben szürreális mesebeli tájakon. A nagydob és a pergők fortissimója visszazökkent a valóságba. A taps, a cintányér csak látszatjátékok. Tapintatosan elbúcsúztat a gong, és a szintetizátor hangjai mellett lassan „kitekernek” a színpadról.

A publikum elragadtatásban úszik.

Aztán négyen térdelnek az afrikai csodafákhoz, és jókedvű felelgetőst ütögetnek. Majd dzsesszdarabok rebbenek szét könnyedén a ma-rimbákról. A zenészek és a közönség együtt nevet. A színpadon már showmaneket látunk. Mintha nem is a Zeneakadémia nagytermében ülnénk. A műfaji határok végképp eltűnnek, s a nézőkben oldódik a lerakodott feszültség. Óriási az öröm, a sokszor hallott örökzöld melódiákat vastapssal köszönjük meg. Ráadásul még egy kis vidám kongázás. Lehet ezt még fokozni? Dübörög a karzat. Búcsúznak a marimbák, a dobok és a gongok. Meghajlás négy irányba, égnek a lámpák, vége.

Legközelebb szeptember 20-án találkozhatunk velük a Vígsházban. Akkor már hazavihetjük első önálló nagylemezüket is. ZÉTÉNYI ZOLTÁN